

Kerkgebouw in verbinding

Leren van elkaar: 19 projecten delen hun lessen

Kerkrentmeesters door heel Nederland staan voor vergelijkbare uitdagingen: hoe maak je je kerkgebouw toekomstbestendig? Uit de 19 projecten die zijn ingezonden voor de VKB-MercerMarsh Award 2025 blijkt dat er veel te leren valt van elkaars ervaringen. Van Ridderkerk tot Assen, van Rijsenhout tot Dinxperlo – overall worden creatieve oplossingen bedacht en uitgevoerd. Wat kunnen we van elkaar leren?

TEKST JOOST SCHELLING BEELD VKB

1. Begin met een heldere visie en betrek iedereen

Het fundament van elk succesvol project is een duidelijke visie. In Borger formuleren ze het zo: "Eerst een goed plan maken en vervolgens er vrijwilligers bij betrekken om samen de klus te klaren en te komen tot een mooi resultaat." Deze aanpak – eerst nadenken, dan doen – komt in veel projecten terug. Maar een plan maken doe je niet alleen. In Krimpen aan den IJssel benadrukken ze: "Betrek alle gebruikers van de kerk van de start af. Er blijkt dan vaak verrassend veel kennis binnen de gemeente aanwezig te zijn die de leden van de kerk graag willen inzetten."

2. Luister ook goed naar je omgeving

Wat in veel van de inzendingen opviel, was dat zij nadrukkelijk verder hebben gekeken, dan het eigen gebruik en de traditionele gebruikers van het gebouw. Zo was het in Amsterdam-Noord de diaconie die bij het nieuwe gebruik van de ruimte het voortouw nam. Maar ook partners in de buurt, maatschappelijke organisaties en ook de burgerlijke gemeente worden vaak genoemd. Liefst drie inzendingen kwamen uit Haarlem, waar onder de noemer 'Buurtbakens' actief tussen overheid en kerkeigenaren wordt gezocht naar de verbreding van de betekenis in de buurt. Bijzonder is ook dat het perspectief van buiten je ook zicht geeft op je (maatschappelijke) waarde als kerk. Zwolle formuleert het helder: "Luister goed naar wat er leeft in de buurt van de gemeente; waarin kun je als kerk van waarde zijn? Durf te beginnen, maar wees ook eerlijk of je het ook kunt volhouden."

3. Durf anders te denken

Innovatie begint vaak met een frisse blik. In Assen klinkt het uitdagend: "Denk anders! Ga verbinden met instanties. Betrek de 'nieuwe generatie'. Toon lef. Draagvlak creëren vanaf het begin! Blijf niet in de missie en visie hangen maar kom snel in de doe-stand." Deze mentaliteit van 'gewoon beginnen' werkt aanstekelijk. Maar pas wel op voor overhaaste beslissingen, waarschuwt Haarlem-Noord: "Als je iets afstoot ben je het voor altijd kwijt. Denk na, maak goede plannen en betrek de gemeente van de kerk bij alles."

4. Zoek samenwerking en wees open en gastvrij

Veel projecten laten zien dat samenwerking met externe partij- en nieuwe kansen biedt. Amsterdam-Noord deelt hun ervaring: "Het actief samen optrekken met andere maatschappelijke partners biedt veel meerwaarde voor de slagkracht en energie die je kunt realiseren." Rijsenhout vat de houding samen die daarbij hoort: "Stel je gastvrij op. Leg de voor- en nadelen goed uit aan de leden van de kerkelijke gemeente."

5. Communiceer helder en transparant

Goede communicatie voorkomt veel problemen. Tienhoven benadrukt: "Altijd communiceren met gemeenteleden tijdens gemeenteavond en zeker met gemeentelijke instanties." Almelo gaat nog een stap verder: "Vanaf het allereerste begin, zoveel mogelijk (financiële) transparantie geven waar dat kan. Zorg dat er noodzaak tot verandering wordt gezien en erkend, en dat er urgentiebesef ontstaat."

6. Investeer slim in duurzaamheid

Duurzaamheid is niet alleen goed voor het milieu, maar ook voor de portemonnee. Ridderkerk-Bolnes deelt praktische tips: "Kijk met een duurzaamheidsexpert eens naar je kerkgebouw. Geef om te beginnen altijd prioriteit aan led-verlichting en verbetering van de isolatie. Wees inventief in het zoeken naar mogelijkheden voor de plaatsing van zonnepanelen." Ederveen kijkt breder naar verduurzaming: "Zie verduurzaming als kans voor herpositionering. Wees niet bang voor nieuwbouw als dat meerwaarde oplevert. Betrek professionals vroegtijdig."

7. Waardeer je vrijwilligers

Vrijwilligers zijn goud waard, maar hun inzet is niet onbeperkt. Spijkenisse erkent dit: "Gelukkig hebben we met een goede samspraak met de aannemer veel zelf gedaan met een actieve

groep gepensioneerde gemeenteleden. Dit is niet in geld uit te drukken wat deze mannen hebben uitgevoerd met elkaar. Onmisbaar in onze actieve gemeente."

8. Heb geduld en blijf volhouden, ook als het even tegenzit

Grote projecten kosten tijd. Dinxperlo adviseert: "Geduld en overleg met alle betrokkenen is erg belangrijk." Haarlem – Goede Herderkerk vult aan: "Volg je overtuiging in het kiezen van concrete doelen. Durf door te tasten, combineer lef met nuchtere zakelijkheid. Zoek constructieve partners."

9. Denk groen / buiten je gebouw(en)

Opvallend was dat meerdere inzendingen aandacht geven aan de buitenruimte. PG Immanuel maakte van een parkeerplaats een buurttuin en investeerde daarin meer dan in de aanpassingen in het gebouw. In Krimpen aan den IJssel is de volgende stap samen met de burgerlijke overheid de buitenruimte aanpakken om zo één van hun doelstellingen – verbinding met de omgeving (het park) – meer gestalte te geven.

De kracht van samen

Deze 19 verhalen laten zien dat er geen standaardrecept is voor een succesvol kerkgebouwproject. Wel zijn er rode draden: een heldere visie, breed draagvlak, creatief denken, samenwerking, transparantie, geduld en vooral: de moed om te beginnen. Of je nu zonnepanelen wilt plaatsen, je gebouw wilt verduurzamen, nieuwe partners zoekt of je gemeente wilt laten groeien – de ervaringen van deze 19 gemeenten bewijzen dat veel mogelijk is. De sleutel ligt in samen optrekken, van elkaar leren en vooral: gewoon beginnen.

